

AINEKAVA
KUNSTIÕPETUS
(10.-12. KLASS)

KUNSTIÕPETUS

- (1) Kunstiõpetusele on üldhariduse kontekstis eriomane õpilase visuaalse ja taktilise meele arendamine, ta on tihedalt seotud teiste õppeainetega (muusika, ajalugu, kirjandus, loodusained jt). Kunstiõpetuses ergutatakse õpilase kujutlusvõimet ja loovust, tasakaalustatakse emotsioone ja kujundatakse maitseotsustusi ning huvi kunstikultuuri vastu. Kõigile jõukohaste praktiliste tööülesannete kaudu kinnistatakse õpitavat ja kasvatatakse kunstihuvi. Ergutamaks võimalikult paljude õpilaste loomingulist tegevust, tuleks kõigis kooliastmetes korraldada õpilastööde väljapanekuid.
- (2) Gümnaasiumi kunstiõpetuses õpetatakse süstemaatiliselt tundma ja väärtustama maailma ja eesti kunstipärandit ning püütakse tunnetada kunstiobjekte kui rahvuslikke või rahvusvahelisi kultuuriväljundeid.
- (3) Äratatakse huvi kunsti analüüsimise ja hindamise vastu, ergutatakse mineviku ja nüüdiskunsti vastandamist kitsile ning suunatakse heale maitsele vastavate eelistuste kujundamist, millest peaks lähtuma ka kunstiobjektide kaitse.
- (4) Gümnaasiumis on kolm kohustuslikku kunstikursust, millele lisaks võib kool valida valikkursusi. Viimaseid võivad õpetaja ja õpilased ise koostada sõltuvalt õpilaste huvidest ja kooli võimalustest.

GÜMNAASIUMI AINEKAVA

GÜMNAASIUMI KUNSTIÕPETUSEST

- (1) Gümnaasiumi kunstiõpetuses õpitakse tundma kunstikultuuri arengut kunstiajaloolisest aspektist, arendatakse kunstiteostesse empaatilise sisseelamise võimet, äratatakse huvi pidevalt uueneva kunsti vastu.
- (2) Äratatakse huvi kunsti ning selle analüüsimise ja hindamise vastu. Suunatakse heale maitsele vastavate eelistuste kujunemist.
- (3) Kunstireseptiooniõpetuses õpitud kinnistatakse praktiliste valikülesannete kaudu, mis tutvustavad erinevaid kujutamise ja kujundamise tehnikaid ning kompositsiooni seaduspärasusi.

ÕPPE-EESMÄRGID

Gümnaasiumi kunstiõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) omandab teadmisi kunstiliikidest ja nende arenguloost;
- 2) õpib tundma visuaalsete kunstide väljendusvahendeid;
- 3) õpib vaatama ja hindama kunstiteoseid, kujundab kunstimaitset;
- 4) edendab loovust, algatusvõimet ja katsetamisjulgust;
- 5) arendab kujundilist, ruumilist ja abstraktset mõtlemist ning kujutlusvõimet;

ÕPPETEGEVUS

- (1) Gümnaasiumi kunstikursustes tutvutakse mitmete kultuuripiirkondade kunstiväärtustega nende ajaloolises arengus, analüüsitakse kunsti olemust, õpitud kinnistavad õpilaste praktilised loovtööd.
- (2) Õppetöös tuleks kasutada mitmekesiseid töövõtteid (vestlused, diskussioonid, märksõnade väljakirjutamine, ajastust kronoloogilise raamistiku loomine, referaatide ja uurimustööde koostamine, arvamuste ja essee kirjutamine). Tuleks leida võimalusi viia õpilasi kokku originaalteostega, korraldada õppekäike ja ekskursioone, õppetunde muuseumides. Õpilased võivad kirjutada näituste arvustusi ja arutleda kunstikriitike artiklite üle, arendamaks oskust rääkida kunstist.
- (3) Visanditele jm praktilistele töödele, mis kinnistavad ja mõtestavad lahti ajastu kunstiväljundeid, tuleks leida sobiv kujutamise- või kujundamistehnika, et arendada edasi põhikoolis õpitud. Kursuste lõpus toodud praktiliste ülesannete näited on soovituslikud,

juhendaja võib oma õpetamisloogikat ja kooli võimalusi arvestades need sobivamatega asendada. Igal kursusel tuleks teha 6–8 loova iseloomuga praktilist tööd.

ÕPPESISU

10. klass - 35 tundi

I kursus.

- KUNSTIKULTUURI ARENGULUGU.
- SISSEJUHATUS. Kultuuri ja kunsti mõiste. Kunsti osa ühiskonnas. Kunst ja religioon. Kunstiliigid (arhitektuur, skulptuur, maal, graafika, tarbekunst, disain jne).
- ESIAJA KUNST. Kunsti tekkimise versioonid. Megaliitsed ehitised, koopamaalid, skulptuur.
- IDAMAARDE KUNST. Kunst Mesopotaamias. Kunst Vana-Egiptuses: ehituskunst (püramiidid, templid), kujutav kunst (inimese kujutamine).
- ANTIIKAJA KUNST. Egeuse kunst. Kunst Vana-Kreekas: ehituskunst, skulptuur, vaasimaal. Etruski kunst. Kunst Vana-Roomas: ehituskunst, skulptuur, maal.
- VARAKRISTLIK KUNST. Kristliku sümbolika tekkimine ja mõju kunstile.
- BÜTSANTSI KUNST.
- KUNST VANA-VENES. Sarnasus ja erinevus Bütsantsist. Kremlid, kirikud, ikoonid.
- KESKAJA KUNST. Rahvaste rändamisaja kunst ja viikingite tarbekunst. Ristiusu mõju kunstile. Romaani stiil: kirikud, kindlused, reljeefid. Gooti stiil: katedraalid, erinevused regiooniti, kirikute skulpturaalsed kaunistused, vitraaž, tahvelmaal. Tarbekunst. Raamatukujundus. Keskaja kunst Eestis.
- PRAKTILISED LOOVTÖÖD LÄBITUD MATERJALI KINNISTAMISEKS. Valdavalt visandliku iseloomuga ülesanded, mille aluseks on:
  - kiviaja koopamaali kujutamiseviis;
  - muistse Egiptuse kanoniseeritud figuurid voolituna ja/või ajastu koloriit fresko kavandina;
  - antiikse Kreeka ja Kreeka figuraalne ja/või geomeetriline vaasiornament;
  - antiikse Rooma fresko koloriit (Pompeji);
  - varakristliku ja/või Bütsantsi aja ikooni kompositsioon;
  - viikingite kasutatud ornamentidega puiduvool ja/või relvade kujundamine;
  - romaani ja/või gooti stiilis arhitektuursed konstruktsioonid ja/või vitraaž;
  - gooti kiri (mingis kompositsioonis).

11. klass - 35 tundi

II kursus

- **RENESSANSS.** Humanistlik maailmavaade. Ehituskunst (palazzod, kirikud). Vara- (uuendused ruumi kujutamisel), kõrg- (Itaalias, Saksamaal ja Madalmaades) ja hilisrenessanss. (van Eyck, Michelangelo, Leonardo, Raffael, Dürer, Bosch). Trükikunsti leiutamine. Renessansskunsti näited Eestis.
- **BAROKK. ROKOKOO.** Absolutismi ja religiooni mõju kunstile. Ehituskunst (kirikud, lossid, pargid). Kujutav kunst (valgus ja vari, dünaamika). Sisekujundus. (Bernini, Rubens, Rembrandt, Vermeer van Delft, Velazques, Watteau). Barokk ja rokokoo Eestis.
- **KLASSITSISM.** Antiikpärandi ja valgustusaja mõju. Ehituskunst Prantsusmaal ja Venemaal. Kujutav kunst (David, Ingres). Sisekujundus. Akademism. Klassitsism Eestis (mõisad).
- **ROMANTISM.** Ehituskunst (historitsism, eklektika). Kujutav kunst Prantsusmaal ja Saksamaal (Delacroix, C. D. Friedrich, Goya).
- **REALISM.** Ühiskonnakriitika. Realism Prantsusmaal (barbisoonlased), Venemaal (peredvižnikud), Saksamaal (biedermeier).
- **EESTI RAHVAKULTUUR JA RAHVAKUNST.** Rahvapärane ehituskunst, sisustus, tarbeesemed, rahvarõivad. Rahvakunsti kogumine. Eesti Rahva Muuseum.
- **BALTI-SAKSA KUNST EESTIS. EESTI RAHVUSLIKU KUNSTI SÜND** (Köler, Weizenberg, Adamson).
- **KAUGETE MAADE JA PRIMITIIVRAHVASTE KUNSTIKEELED.**
- **PRAKTILISED LOOVTÖÖD LÄBITUD MATERJALI KINNISTAMISEKS.** Valdavalt visandliku iseloomuga ülesanded, mille aluseks on näiteks:
  - Sandro Botticelli maalidest lähtuv värvivalik;
  - kolmnurksena ülesehitatud figuurikompositsioon lähtuvalt Leonardo da Vinci ja/või Raffaeli maalid ja/või joonperspektiivi kasutamine;
  - liikuvatest figuuridest kompositsioon ajendatuna Michelangelo töödest;
  - Madalmaade talupoegade dünaamiline kujutamine suhteliselt realistlikes ja/või fantastilistes kompositsioonides ajendatuna. Pieter Bruegheli ja/või Hieronymus Boschi väljenduslaadist;
  - joone väljenduslikkus graafikalahendis Albrecht Düreri laadis;

- El Grecole omane rõhutatult väljenduslik kujutamislaid maalil ja/või Francesco Goya graafikast mõjustatud visandid mingis estampgraafika tehnikas valmistatavale tööle;
- Peter Paul Rubensi figuurikompositsioonide liikumissuunad ja dünaamika;
- Rembrandti koloriidist ja müstilisest valgus-varju kasutamisest tuletuv värvilahend ja/või koloriidianalüüs;
- skemaatilised visandid prantsuse pargikujundusest, rokokoostiilis ruumikujunduse elemendid ja/või Thomas Gainsborough maalide koloriidianalüüs ja/või maastikuvisandid;
- klassitsislikule kunstile omased pliiatsivisandid kipsi järgi ja/või värviliste varjude kasutamine natüürmordis lähtuvalt romantismiajast;
- eesti ja/või teiste soomeugrilaste rahvuslik ornamentika ja selle rakendamine nüüdisaegse tekstiili kujundamisel (Anu Raud, Mall Antson),
- islami kunsti õitseaja ornamentika kasutamine;
- Hiina ja/või Jaapani tušijoonistest ajendatud lähenemisviisi kasutamine;
- rituaalmaski kujundamine lähtuvalt Aafrika või Lõunamere saarte primitiivsest kunstist.

12. klass - 35 tundi

III kursus

- SISSEJUHATUS. 20. sajandi kunstikultuuri mõjutanud tegurid. Kunsti ja kunstnike rolli muutumine.
- IMPRESSIONISM. Fotograafia leiutamise ja arengu mõju kunstile. Sõltumatu kunsti areng Prantsusmaal. (Manet, Monet, Renoir, Degas, Rodin). Neoimpressionism.
- POSTIMPRESSIONISM. Alus 20. sajandi erinevatele arenguliinidele (van Gogh, Cézanne, Gauguin, Toulouse-Lautrec).
- 19.–20. SAJANDI VAHETUSE KUNSTISUUNAD. Sümbolism, rahvusromantism. Juugend.
- 20. SAJANDI KUNST. Fovism. Ekspressionism (Die Brücke, Der Blaue Reiter). Kubism. Futurism. Abstraktsionism. Dadaism. Sürrrealism. Naivism. Pop-kunst. Op-kunst ja kineetiline kunst. Hüperrealism. Minimalism. Kontseptualism. Kehakunst (*body-art*). *Land-art*. *Performance*. Installatsioon. Arvutigraafika. Graffiti. Laserkunst. (nt Matisse, Picasso, Kandinsky, Malevitš, Pollock, Dali, Magritte, Warhol, Vasarely).

- ARHITEKTUUR 20. SAJANDIL. Funktsionalism (“Bauhaus”). Orgaaniline arhitektuur. *High tech*. Dekonstruktivism.
- EESTI KUNST 20 SAJANDI ALGUSES. Sajandi alguse ehituskunst (teatrihooned), kujutav kunst (Laikmaa, Kr. Raud, Triik, Mägi).
- KUNST ISESEISVAS EESTIS 1918–1940. Kunstiharidus (kunstikool “Pallas”). Arhitektuur. Skulptuur. Maal. Tarbekunst. (Johanson, Koort, Vabbe, Wiiralt, Adamson-Eric jt).
- EESTI KUNST 1940–1991. Kunstnike emigreerumine ja represseerimine. “Sulast” skepsise ja müütideni. Tüüpprojektid ja unikaalehitused. Kujutav kunst. Graafikatriennaalid.
- EESTI TARBEKUNST JA DISAIN. Tekstiili- ja moekunst. Keraamika ja klaasikunst. Nahkehistöö. Tarbegraafika. Metallehistöö. Disain ja ruumikujundus.
- 1990. AASTATE KUNST EESTIS.
- NÜÜDISKUNSTI UUSIMAD AVALDUSED.
- PRAKTILISED LOOVTÖÖD LÄBITUD MATERJALI KINNISTAMISEKS. Valdavalt visandliku iseloomuga ülesanded, mille aluseks on näiteks:
  - maastikuvisand (vabas looduses) impressionistlikus või postimpressionistlikus laadis;
  - töö Signaci või Seurat’ või Konrad Mägi eeskujul;
  - Kandinsky kompositsiooni analüüs;
  - geomeetria pildivälja organiseerimise vahendina;
  - op-kunstile ja/või minimalismile omane lahend;
  - kineetiline konstruktsioon Calderi eeskujul;
  - Jackson Pollocki laadis tegevusmaal pritsimistehnikas ja selle edasiarendamine;
  - *happeningi* ja/või installatsiooni korraldamine kooli üritusel;
  - kavandid eesti tarbekunsti või disaini alal.

ÕPPEKIRJANDUS

- J. Kangilaski, “Kunstikultuuri ajalugu”, 10. klassile
 J. Kangilaski, “Kunstikultuuri ajalugu”, 11. klassile
 J. Kangilaski, “Kunstikultuuri ajalugu”, 12. klassile
 V. Vaga “Üldine kunstiajalugu”
 E.H. Gombrich, “Kunstilugu”
 S. Helme, J. Kangilaski, “Lühike eesti kunsti ajalugu”

A. Juske, J. Kangilaski, R. Varblane, "20.sajandi kunst"

N. Lynton, "Moodsa kunsti lugu"

S. Carr-Gomm, "Kunstisümbolid"

"KUNSTILEKSIKON" 2000.a.

R. Cumming, "Suuri kunstnikke"

N. Stevenson "Arhitektuur"

K. Kodres, "Ilus maja, kaunis ruum"

M.E. Pozzeli, "Loire'I oru lossid" jne.

Videofilmid sarjast, "Kunstimaailma meistriteosed"